

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อีกทั้งสื่อต่างๆ ที่ได้รับยังมีความสะดวกรวดเร็วกว่าอดีตมาก จึงทำให้มีส่วนของพฤติกรรมทั้งทางด้านบวกและลบต่อตัวเด็ก อีกทั้งในปัจจุบันนี้ยังมีเรื่องของความแตกแยกทางการเมืองเข้ามามีส่วนในการดำเนินชีวิตของคนไทยในปัจจุบันนี้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่เกิดขึ้น ได้เข้ามามีส่วนในการดำรงชีวิตของสังคมไทย อีกทั้งยังได้มีส่วนในแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดที่มีการศึกษาและมีการวางรากฐานในการศึกษาให้เด็กเป็นอย่างดีแล้ว ย่อมที่จะส่งเสริมให้ประเทศชาติมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การที่เราจะทำให้เด็กเติบโตมาเป็นคนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดเราต้องคำนึงถึงการเลี้ยงดู การศึกษา การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม และสิ่งแวดล้อมของเด็ก ตามทฤษฎีของ Erikson ที่จะให้ความสำคัญกับวัยแรกของชีวิต ที่เป็นรากฐานเบื้องต้น ถ้าหากในวัยเด็กได้รับการดูแลอย่างดีและอบอุ่น จะช่วยให้เด็กมีความเชื่อถือในผู้อื่นที่อยู่รอบๆ ตั้งแต่บิดามารดา บุคคลต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเขา จะช่วยให้เด็กช่วยตนเอง มีความตั้งใจที่จะทำอะไรเอง และเมื่อเขาเติบโตขึ้นจะเป็นผู้ที่ตนเองรู้สึกว่ามีสมรรถภาพที่จะทำอะไรได้ นอกจากนี้จะมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นสามารถที่จะสนิทสนมกับผู้อื่น ทั้งเพศเดียวกันและเพศตรงข้ามอย่างสนิทใจ โดยไม่มีความอิจฉาว่าเพื่อนจะดีกว่าตน เมื่อเป็นผู้ใหญ่จะเป็นผู้เสียสละไม่เห็นแก่ตัวและจะดูแลผู้ที่อ่อนเยาว์กว่า ดังนั้นการเลี้ยงดูถือเป็นรากฐานสำคัญของตัวกำหนดนิสัยและพฤติกรรมให้คนเป็นคนดีได้

ในการเปลี่ยนแปลงของสังคมนั้น วัยที่ต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่มากที่สุดคือ วัยรุ่น เป็นวัยประชากรที่ทั่วโลกให้ความสำคัญและห่วงใยมากที่สุด มีอายุระหว่าง 12-19 ปี ซึ่งวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา (ประทุม แป้นสุวรรณ, 2545, หน้า 1) ในวัยนี้เป็นวัยที่เชื่อมต่อระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ที่ต้องเจอกับความยุ่งยาก และจะมี

ปัญหาต่างๆมากมายในการปรับตัว มีอารมณ์ และมีความต้องการรุนแรง ดังที่กล่าวว่าเป็น “วัยวิกฤติ” หรือ “วัยพายุบูแคม” (สุชา จันทน์เอม, 2540, หน้า 135) ดังนั้นวัยรุ่นต้องมีความพร้อมมีที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและสังคมภายนอก ถ้าการปรับตัวของวัยรุ่นนั้นไม่มีประสิทธิภาพ จะทำให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมา ซึ่งการปรับตัวของวัยรุ่นนั้นสถาบันที่จะต้องเข้ามาดูแลและคอยให้คำแนะนำที่ดีที่สุดคือ ครอบครัว ถ้ามีการเอาใจใส่ดูแลและให้คำแนะนำในช่วงนี้ให้วัยรุ่นนั้นได้ผ่านช่วงวิกฤตเหล่านี้ไปได้อย่างดี และพอพ้นช่วงวัยนี้ไปได้จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะมาช่วยกันพัฒนาประเทศชาติต่อไป การที่วัยรุ่นมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองย่อมเป็นผลดี ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและประกอบไปด้วยความรู้ถึงความสามารถ รู้สึกถึงการมีคุณค่าของตนเอง ตัดสินใจได้อย่างฉลาด รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง และพึ่งตนเองได้ ไม่ถูกชักจูงง่ายๆ แต่ถ้าวัยรุ่นมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะก่อให้เกิดปัญหาทางด้านพฤติกรรม และทัศนคติที่มีต่อตนเอง อันนำไปสู่การก่อปัญหาต่างๆหลายด้าน และมีความสัมพันธ์ไม่ดีต่อผู้อื่นอีกด้วย (จริญญา ชันกฤษณ์, 2543, หน้า 3-4) วัยรุ่นที่เห็นคุณค่าในตนเอง จะสามารถค้นพบและพัฒนาความสามารถศักยภาพของตนเองได้ จะรู้ถึงความสามารถของตนเองมีลักษณะมั่นใจในตนเอง ยอมรับตนเอง ซึ่งมักจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ ส่วนผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองในทางลบ จะเป็นผู้ที่รู้สึกว่าเขาไม่มีค่า ไร้ความสามารถ ขาดความมั่นใจไม่กระตือรือร้น มองตนเองอย่างไร้ความหมาย ซึ่งจะทำให้ไม่ประสบความสำเร็จได้

เนื่องจากว่าปัจจุบันนี้สังคมไทยมีปัญหารุมเร้าเข้ามาในสังคมมากมาย อย่างปัญหาวัยรุ่นกับสารเสพติดหรือที่เรียกว่ากลุ่มเสี่ยงเป็นเรื่องใหญ่มากในขณะนี้หลายท่านอาจจะสงสัยว่าเกิดอะไรขึ้น ทำไมในปัจจุบันวัยรุ่นถึงหันเข้าไปหาสารเสพติดกันมากอย่างนี้ สาเหตุใหญ่ของการเริ่มเข้าไปใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นยังเป็นเรื่องของความ “อยากลอง” ความเป็นวัยรุ่นของเขาทำให้เขาอยากลองในสิ่งแปลกใหม่ ร่วมกับอีกปัญหานึงคือการ “ตามเพื่อน” ความจริงแล้วเป็นเรื่องปกติของวัยรุ่น ไม่ว่าจะในยุคใดสมัยใดที่จะสนใจเพื่อน อยากจะลอง อยากจะเป็นอย่างคนนั้นคนนี้หรืออยากจะทำอย่างที่เขาทำ จนกระทั่งกลายมาเป็นแฟชั่นปัจจุบันมีเด็กบางคนหันเข้าไปหายาเสพติดเพียงเพราะรู้สึกว่า ใครๆ เขาก็ทำกันเป็นเรื่องธรรมดา ไม่เห็นจะแปลกอะไร ถ้าถามว่ารู้โทษของยาเสพติดไหม เด็กๆ รู้แต่เพียงเพราะอยากที่จะตามเพื่อนๆ ไป ทำให้ตัดสินใจผิดพลาดกลายเป็นเหยื่อของสารเสพติด (พรรณพิมลหล่อตระกูล, 2553, ระบบออนไลน์) นอกจากนี้สภาพแวดล้อมมีส่วนเอื้อให้มีปัญหายาเสพติดเพิ่มขึ้นเดิมทียาเสพติดเป็นสิ่งที่จะมีในสถานที่หรือแหล่งที่มีลักษณะจำเพาะในการระบาดของยาเสพติดเท่านั้นแต่ปัจจุบันยาเสพติดได้แพร่ระบาดมาถึงในโรงเรียนแล้ว

เด็กๆสามารถหาฮาเสพติดได้ในโรงเรียนและแม้แต่รอบรั้วโรงเรียนเองกลายเป็นที่ไม่ปลอดภัยสำหรับเด็กของเราไปเสียแล้ว

ความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองนั้น เป็นลักษณะเฉพาะบุคคลที่กลายเป็นภาพลักษณ์สำคัญของการเกิดบุคลิกภาพ เมื่อบุคคลเห็นคุณค่าในตนเอง จะทำให้มีความเคารพในเอกลักษณ์ของตนมากขึ้น มีความรู้สึกเชื่อมั่น มั่นใจและมีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตให้ก้าวหน้าต่อไปอย่างไม่ท้อถอย มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้แก่ตนเอง ครอบครัว และสังคมตลอดเวลาเราจะเห็นว่าคนที่มี การเห็นคุณค่าในตนเองสูง หมายถึงคนที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบสูง และซื่อสัตย์ ซึ่งจะตรงกันข้ามกับ คนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มักจะต้องการพิสูจน์ตัวเองหรือวิจารณ์คนอื่น ใช้คนอื่นเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง บางคนอาจจะหยิ่ง หรือถูกผู้อื่นมักจะไม่มี ความมั่นใจในตัวเอง จะมีคุณค่าหรือความสามารถ หรือการยอมรับ ทำให้คนกลุ่มนี้ไม่กล้าที่จะทำอะไรเนื่องจากกลัวความล้มเหลว คนกลุ่มนี้มักจะวิจารณ์คนอื่น มากกว่าที่จะกระทำด้วยตัวเอง และยังพบอีกว่า คนกลุ่มนี้มักจะชอบความรุนแรง คิดสุรา ยาเสพติดมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัย

(นฤมล คงขุนเทียน, 2549, ระบบออนไลน์) คนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง จะต้องมีความสมดุลของความต้องการผลสำเร็จ หรืออำนาจ และความรู้จักคุณค่าความมีเกียรติและความซื่อสัตย์ ซึ่งอาจจะหมายถึง จิตใต้สำนึกและพฤติกรรมนั่นเอง จิตใต้สำนึกของคนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเอง จะต้องรู้จักบาปบุญคุณโทษ รู้สิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี ความซื่อสัตย์ ความมีเกียรติส่วนพฤติกรรมของการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสามารถที่จะคิดแก้ปัญหาเชื่อมั่นในความคิด และความสามารถ ของตัวเองสามารถเลือกวิธีการตัดสินใจที่ถูกต้องหากสูญเสียความสมดุล ทำให้เกิดปัญหา เช่น หากจิตใต้สำนึกไม่แข็งแรงหรือสมบูรณ์พอ จะทำให้คนเกิดพฤติกรรมเชื่อมั่นตัวเองมากเกินไป หยิ่งยโสถูกคนอื่น หากแต่มีแต่จิตใต้สำนึกที่ดีแต่ไม่มีความมุ่งมั่นที่จะประสบผลสำเร็จชีวิตอาจจะไม่ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

นักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงและมีปัญหาเสี่ยงต่อการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับปัญหาทางเพศ ยาเสพติด และปัญหาการชอบใช้ความรุนแรง ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาว่า นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงเป็นนักเรียนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นอย่างไร แต่ตามหลักของการเห็นคุณค่าในตนเองนั้น ถ้าคนเรามีการเห็นคุณค่าในตนเองในด้านบวกแล้ว จะทำให้สามารถผ่านอุปสรรคและปัญหาเหล่านี้ไปได้ในที่สุด จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้ศึกษาจึงมีแนวคิดที่จะสำรวจนักเรียน โดยใช้แนวคิดของการเห็นคุณค่าในตนเองเข้ามาใช้กับนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในทั้งหลายๆด้าน เช่น ปัญหาการเข้าสังคม ปัญหาด้านการเข้ากับเพื่อน และปัญหาด้านความประพฤติ เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการที่จะช่วยเหลือ พร้อมทั้งยังสามารถที่จะใช้ข้อมูล

มาเป็นแนวทางป้องกัน และส่งเสริมพฤติกรรมของเด็กให้สอดคล้องกับสภาพสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ในการศึกษาค้นคว้านี้ได้แก่ นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนจังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตด้านเนื้อหา การเห็นคุณค่าในตนเอง และพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง นักเรียนที่เข้าข่ายว่าอยู่ในกลุ่มเสี่ยงใน 5 กลุ่มพฤติกรรม อย่างน้อย 1 ด้าน ได้แก่ กลุ่มพฤติกรรมด้านอารมณ์ กลุ่มพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่งกลุ่มพฤติกรรมด้านความประพฤติ กลุ่มพฤติกรรมด้านบุคลิกภาพและความสัมพันธ์และกลุ่มพฤติกรรมด้านความสามารถทางสังคมโดยใช้การคัดกรองจากแบบทดสอบ SDQ

การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง เป็นความรู้สึกภายในจิตใจของบุคคลในการยอมรับตนเองว่ามีคุณค่า เข้าใจในความสามารถของตนเอง มีความรัก ความเชื่อมั่น และภาคภูมิใจในตนเอง สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ และดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเอง ประเมินได้จากแบบวัดความรู้สึกเห็นค่าในตนเอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงระดับของการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงของโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษว่าไปในทิศทางใด
2. เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนมองเห็นการเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น
3. เพื่อเป็นแนวทางให้แก่โรงเรียน ในการช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงให้เด็กมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มมากขึ้น